

Cuprins

Unitatea 1

Cuvinte potrivite

Personajele. A înțelege și a exprima informații, intenții, atitudini și emoții	4
Enunțul (1). A invita și a refuza	4
Enunțul (2). A cere și a primi scuze	6
Tipuri de enunțuri. Semnele de punctuație	7
Evaluare de parcurs	8
Acțiunea. Tipuri de propoziții. Predicatul verbal	10
Personajele. Subiectul simplu și multiplu în relație cu predicatul	11
Personajele. Acordul predicatului cu subiectul	15
Evaluare de parcurs	16
Nuanțarea mesajului cu ajutorul atributului	18
Ideea principală. Ideea secundară	20
Planul simplu de idei. Planul dezvoltat de idei	22
Exerciții de ameliorare-dezvoltare	22
Evaluare sumativă	25

Unitatea 2

Cărțile, căi de cunoaștere și autocunoaștere

Cartea, sursă de cunoaștere și liant între generații	28
Câmpul lexical. Tema	28
Sensul cuvintelor. Cartea. Articolul de dicționar. Cuvintele-cheie	30
Forma cuvintelor. Tipuri de sunete. Silaba	34
Accentul	37
Specificul limbii române în scriere	38
Corespondența litere–sunete	39
Evaluare de parcurs	39
Sinonimele	41
Antonimele	43
Evaluare de parcurs	43
Prezentarea textului. Scrisul de mână. Paragraful	45
Ideea principală. Ideea secundară. Detaliul	45
Evaluare sumativă	47
Exerciții de ameliorare-dezvoltare	50

Unitatea 3

Fascinația povestirii

Lumea personajelor. Personajele în mișcare	52
Verbul – prezentare generală	52
Evaluare de parcurs	53

Ațiunea și modurile diferite de a o privi. Modurile personale	55
Persoană și număr	55
Modurile personale. Timpurile	56
Modurile verbului și relațiile dintre personaje	58
Modul imperativ	58
Ațiuni reale. Timpurile modului indicativ (1)	61
Modul indicativ. Prezentare generală	61
Evaluare de parcurs	62
Textul narativ. Modul indicativ. Timpul prezent	63
Imperfectul. Timpul care prelungeste trecutul	65
Povestirea la timpul perfect compus. Verbele auxiliare	66
Dinamism în povestire. Timpul perfect simplu	68
Ațiunea din fundal. Timpul mai-mult-ca-perfect	69
Evaluare de parcurs	69
Timpul viitor. Timpul acțiunilor considerate sigure	71
Evaluare de parcurs. Timpurile modului indicativ	72
Redactarea unui text narativ (a unei povestiri)	73
Evaluare sumativă	75

Unitatea 4

Ca să fii om întreg, ai nevoie de valori

Substantivul. Clasa cuvintelor care pun ordine în lume, dând nume obiectelor	78
Numărul și genul substantivelor	80
Substantive comune și substantive proprii	81
Articolul	82
Evaluare de parcurs	83
Gramatica ne împrietenește cu ortografia	84
Posibilități combinatorii ale substantivului	84
Despre prietenie. Spațiul și timpul acțiunii	85
Prepoziția – cuvântul de legătură	88
Evaluare de parcurs	89
Textul explicativ. Deducția	91
Textul explicativ	93
Evaluare sumativă	95
Exerciții de ameliorare-dezvoltare	97

Unitatea 5

Omul în armonie cu natura

Adjectivul	98
Acordul adjectivului cu substantivul	100
Gradele de comparație	100
Evaluare de parcurs	102
Exerciții de ameliorare-dezvoltare	105
Textul descriptiv	107

Pregătirea pentru redactarea unei descrieri	108
Textul descriptiv literar	110
Realizări expresive ale limbajului	112
„Limbajul” neînsuflețitelor. Personificarea	114
Evaluare sumativă	116

Unitatea 6

Trepte în viață

Exprimarea adecvată a emoțiilor	118
Emoții. Sentimente. Atitudini	118
Atitudini. Emoții. Texte narative literare (1)	119
Numărăm și ordonăm obiectele. Numeralul cardinal și ordinal.	
Corectitudine în scriere și în pronunțare	123
Evaluare de parcurs	125
Exerciții de ameliorare-dezvoltare	126
A toci și a învăța. Grupul format din substantiv și atribut	129
Atitudini. Emoții (2)	131
A învăța este o artă și o tehnică	133
Evaluare sumativă	133
Exerciții de ameliorare-dezvoltare	137

Unitatea 7

Eroi din cărți, din filme și din viață

Textul narativ nonliterar. Pronumele personal (1)	138
Participanții la acțiune	139
Acțiunea. Spațiul și timpul. Textul nonliterar	140
Evaluare de parcurs	142
Textul narativ. Pronumele personal și de politețe (2)	144
Pronumele personal de politețe	148
Spațiul și timpul. Acțiunile (1). Pronumele	149
Spațiul și timpul. Acțiunile (2). Pronumele	150
Narațiunea mixtă. Banda desenată	152
Evaluare sumativă	153
Recapitulare finală. Proiect interdisciplinar	156

Personajele. A înțelege și a exprima informații, intenții, atitudini și emoții

Enunțul (1). A invita și a refuza

Dacă știi ce să spui persoanei potrivite la momentul oportun, poți evita sau ieși din multe situații neplăcute. Citește cu atenție fragmentul următor, rezolvă sarcinile date și vei înțelege că este foarte important să știi să comunici.

[...] Sosi și dimineața de duminică, întreaga fire, proaspătă, strălucitoare, fremăta de viață. Inimile erau pline de cântec, iar celor cu inima tânără cântecul li se revărsa pe buze. Pretutindeni nu vedeai decât chipuri voioase, peste tot domnea primăvara, văzduhul era plin de mireasma salcâmlor în floare.

La capătul drumului apăru Tom, ducând o căldare umplută cu var și o bidinea¹ cu coadă. Când dădu cu ochii de gard, întregul peisaj se posomorî și o adâncă melancolie îi întunecă sufletul. Douăzeci și șapte de metri de gard, de doi metri și jumătate înălțime! Lumea îi păru fără rost, viața o povară. Oftând, înmuie bidineaua și o trecu peste șipca de sus, repetă operația, mai dete o dată; măsură din ochi neînsemnata fâșie văruiată, apoi vasta întindere de gard nevăruiat și se lăsă descurajat pe o buturugă. [...]

Tocmai atunci ieși Jim pe poartă, sărind într-un picior, cu o găleată goală în mână și cântând „Fetițele din Buffalo”. Lui Tom niciodată nu-i plăcuse să se ducă la fântână după apă, dar astăzi era de altă părere, își aminti că la fântână se adună fel de fel de lume, băieți și fete de toate culorile: albi, mulatri și negri, care își așteptau rândul flecărind, schimbând între ei tot felul de nimicuri de joacă, ciorovăindu-se, luându-se la bătaie și zbenguindu-se în fel și chip. [...]

— Măi Jim, mă duc eu la râu să aduc apă, dacă dai tu nițel cu bidineaua.

Jim scutură energic din cap și răspunse:

— Nu se poate, dom' Tom, stăpâna spus la mine trebui aduci apă și nu oprești pierzi timp și joci... Spus dânsa și dom' Tom roagă eu văruieste, și spus dânsa că eu vede treabă, văruiat ai grijă dânsa! [...]

— Tom: _____

— Ba, mi-e frică, dom' Tom. Stăpâna spus sucește gâtu' Jim. Crede, dom' Tom.

— Dânsa?!... Fugi de-acolo! Nu bate niciodată pe nimeni, îți ciocăne nițel capu' cu degetaru', ce, asta-i bătaie? Spune și tu! Așa te sperie ea cu vorba. Da' ce, vorbele le simți? Mai rău e când începe să plângă. Jim, auzi, Jim?... Îți dau o bilă albă, una de marmură!

Jim începu să se cam înmoaie.

— O bilă albă, Jim!... Uite-aici. Așa-i că-i grozavă?

— Ții!... Jim nu văzut așa bil'. Da, dom' Tom, Jim frică bate stăpâna...

— Și hai să-ți arăt și buba mea de la picior! [...] Un minut mai târziu, Jim fugea de-i sfârâiau călcâiele, la vale, spre fântână, cu găleata zdrăngănind a gol. Tom vărui de mama focului, iar mătușa Polly părăsea câmpul de bătaie, cu un papuc în mână și cu bucuria învingătorului în priviri. Dar zelul lui Tom nu dură mult. Începu să-și amintească ce planuri făurise el pentru ziua aceea; în curând băieții care nu fuseseră pedepsiți aveau să iasă pe stradă și să facă fel de fel de năzdrăvănii. Ce-or să-și mai bată joc de el că era pedepsit să lucreze! [...]

¹ bidinea, bidinele, s.f. Pensulă mare, de obicei rotundă (cu coadă lungă), folosită pentru văruiat.

Tom se gândea cu amărăciune că prietenii săi își vor bate joc de el, văzându-l că vâruiește. Se gândea să ofere bilele și frânturile de jucării, dar cu toate nu-și putea câștiga mai mult de o jumătate de oră de libertate. Renunță la ideea de a-i cumpăra pe băieți. Deodată însă îi veni o idee strașnică, măreață! Luă iar bidineaua și se apucă liniștit de lucru. Nu trecu mult, și la orizont apăru Ben Rogers; tocmai băiatul de a cărui gură se temea cel mai mult. Ben venea țopăind: hop-țop-hop, dovadă că inima-i era voioasă și plină de speranțe mari. Mușca dintr-un măr [...] Tom văruia liniștit. Ben se zgâi o clipă la el, apoi zise:

— Hi-hi! Ai pățit-o, ă?

Niciun răspuns. Tom cerceta ultima dâră de var cu o privire lungă și scrutătoare de artist, mai plimbă o dată cu gingășie bidineaua peste același loc și iarăși examinează rezultatul cu o privire critică.

Între timp, Ben se apropiase ca la un pas. Lui Tom îi lăsa gura apă după măr, dar părea cu totul absorbit de treaba pe care o făcea. Pierzându-și răbdarea, Ben spuse:

— Ce e șefule? Te-a pus la treabă?

— A, tu erai, Ben, nici nu te văzusem.

— Știi, eu mă duc la scăldat! Sâc... [...] Te pomenești că-ți place să dai cu bidineaua. Sigur, tu te dai în vânt după muncă, mie-mi spui!

— Cum să nu-mi placă? Da' ce zici tu, că în fiecare zi îți pică norocul să vâruiești un gard ca ăsta?

Iată că lucrurile apăreau în altă lumină cu totul nouă. Ben încetă cu totul să mai ronțăie mărul. Tom plimba grațios bidineaua în sus și în jos, se dădea câte un pas înapoi, ca să vadă efectul, mai mișcă pe ici pe colo, își privea din nou opera.

(Ben îi cere să-l lase să vâruiască și el. Inițial, Tom refuză. După îndelungi insistențe, Tom acceptă când Ben îi oferă mărul său.)

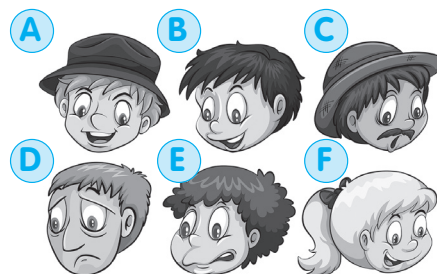
Mark Twain, *Aventurile lui Tom Sawyer*

- 1 Formulează un enunț în care să arăți dacă te interesează să citești opera din care a fost extras fragmentul.
- 2 Asociază secvențele următoare cu unul dintre chipurile prezentate în dreapta pe care îl consideri sugestiv pentru dispoziția lui Tom.
Scrie în casete literele corespunzătoare.

Tom se gândea cu amărăciune ...

Deodată, însă, îi veni o idee strașnică, măreață!

- 3 Încercuiește răspunsul corect.
Vorbitorul și ascultătorul din primele două replici sunt în ordine:
a) Tom și Jim; b) Jim și Tom; c) Ben și Jim;
d) Jim și Ben; e) Tom și Ben.
- 4 În prima replică a lui Jim se face referire la o interdicție: Jim nu trebuie să piardă timpul și să se joace. Această interdicție îi aparține:
a) vorbitorului (Jim); b) mătușii Polly; c) lui Ben; d) lui Tom.
- 5 Transcrie din fragmentul dat un enunț din care reiese ce sarcină avea Tom de îndeplinit.



Enunțul (2). A cere și a primi scuze

Folosește ca text-suport fragmentul din *Aventurile lui Tom Sawyer*, de Mark Twain, de la paginile 4, 5.

- 1 Încercuiește varianta corectă.
Sarcina pe care o avea Tom reprezenta **o corvoadă/o plăcere**.
Motivează alegerea cu ajutorul a două secvențe din text.
- 2 Din fragmentul citat lipsește o replică prin care Tom încerca să-l facă pe Jim să nu se mai teamă de mătușa Polly. Imaginează-ți care ar fi acea replică. Scrie-o în spațiul de mai jos.

- 3 Transcrie două secvențe prin care Tom încearcă să-l convingă pe Jim să vopsească gardul, oferindu-i ceva în schimb.

- 4 Tom a fost pedepsit de mătușa sa pentru o greșeală. Imaginează-ți care ar fi aceasta și formulează în locul lui scuze.

- 5 Rescrie din secvența *Ții!... Jim nu văzut așa bil'. Da, dom' Tom, Jim frică bate stăpâna...* doar enunțul care indică refuzul lui Jim.

Reține!

Un refuz poate fi exprimat direct sau indirect.

- 6 Nu întotdeauna refuzul este exprimat prin negație. Un enunț poate transmite informații diferite, în contexte diferite (spațiu, timp, vorbitori diferiți). Enunțul *Măine trebuie să predau un referat la biologie* poate transmite: un refuz, o scuză sau o simplă constatare, în funcție de următorii factori: *Cine rostește replica? Unde... ? Când... ? Cui se adresează... ? Cu ce intenție? Ce informație transmite?*
Prezintă, folosind exemplul dat, alte două sau trei situații în care prin enunțul *Măine trebuie să predau un referat la biologie* se transmit informații diferite.

Exemplu: *Cine îl rostește? Unde... ? Când... ? Cui se adresează... ?
Cu ce intenție? Ce informație transmite?*

Pe stradă, în drum spre casă, imediat după ore, Andrei îi spune colegului său care l-a invitat să iasă la plimbare:

— Măine trebuie să predau un referat la biologie (transmite o scuză).

Tipuri de enunțuri. Semnele de punctuație

Folosește ca text-suport fragmentul din *Aventurile lui Tom Sawyer*, de Mark Twain, de la paginile 4, 5.

- 1 Reconstituie scena în care Ben îi solicită lui Tom să-l lase să văruiască și el, formulând replici pentru fiecare act: **solicitarea** lui Ben **de a primi permisiunea** și **refuzul** lui Tom.

Ben:

— _____

Tom:

— _____

Reține!

Când reproducem în scris discuția dintre două sau mai multe persoane folosim frecvent:

- semnul două puncte [:], care marchează pauza ce anunță că începe o intervenție nouă;
- linia de dialog [—], care marchează începutul intervenției unei persoane într-o discuție (dialog).

- 2 Transcrie din fragmentul de la paginile 4, 5 un enunț în care semnul [:] este folosit cu scopul menționat mai sus și unul în care acest semn de punctuație are alt rol.

- 3 Un elev și-a imaginat discuția dintre Ben și Tom și a reprodus-o în scris. Identifică și comentează ce greșală/greșeli de punctuație a/au apărut.

Tom i-a spus lui Ben: *ajută-mă să văruiesc gardul.*

- 4 Care a fost ideea măreață a lui Tom prin care acesta putea să scape de obligație:

- a) S-a oferit să meargă după apă la fântână. b) Le-a oferit recompense prietenilor.
c) S-a prefăcut încântat de sarcină.

- 5 Citește definiția următoare și subliniază cuvintele care exprimă sensul cel mai potrivit în text pentru secvența **ideea măreață**.

măreț, -eăță, măreți, -e, adj. 1. Care trezește admirație, care se impune prin calități deosebite, excepționale; grandios, impunător, falnic, maiestuos, fastuos. 2. (Înv. și reg.) Mândru, semeț; îngâmfat, trufaș, orgolios.

- 6 Este adevărată varianta care conține următoarele afirmații referitoare la enunțul *Știi, eu mă duc la scăldat!*:

- a) Este un enunț interogativ care reprezintă o întrebare.
b) Este un enunț interogativ care reprezintă o satisfacție.
c) Este un enunț imperativ care redă un ordin.
d) Este un enunț exclamativ care exprimă satisfacție.
e) Este un enunț exclamativ care exprimă o amenințare.

- 7 Scrie un enunț asertiv în care să indici litera imaginii corespunzătoare obiectului numit *bidinea*.



A



B



C

- 8 Completează spațiile libere cu enunțuri potrivite, pornind de la fragmentul citat, pentru a arăta modul în care Tom trece prin stări contradictorii/diferite.

a) *La început* _____

b) *La începutul discuției cu Jim* _____

c) *Când apare Ben* _____

Evaluare de parcurs

Vei folosi fragmentul *Aventurile lui Tom Sawyer* de la paginile 4, 5.

- 1 Scrie sub fiecare imagine câte o secvență reprezentativă din text. (6 puncte)



- 2 Scrie numele autorului enunțurilor următoare și explică rolul semnelor de punctuație finală. (6 puncte)

— *Ce e șefule? Te-a pus la treabă?* _____

— *A, tu erai, Ben, nici nu te văzusem.* _____

- 3 Transcrie două enunțuri exclamative care redau două dintre atitudinile sau stările vorbitorului față de ascultător (compasiune/ironie/tristețe, admirație/supărare/neîncredere etc.) (6 puncte)

4 Introdu secvența *tu erai, Ben*, în enunțuri mai lungi, folosind adecvat semnele de punctuație, astfel încât să redea:

a) solicitarea unei informații; b) uimirea; c) reproșul; d) admirația. (12 puncte)

5 Asociază enunțurile din coloana A cu cei mai probabili vorbitori și ascultători menționați în coloana B. (21 de puncte)

A

Îți interzic să ieși la joacă!
Îți fac hatârul să vopsești în locul meu.
Nu ai voie să-l ajuți pe Tom!
E-ngrozitor să vopsești gardul!
Să-ți vezi de treaba ta!
Pare foarte distractiv să văruiești gardul!
Îi voi promite să-i dau un măr.

B

Mătușa Polly către Jim.
Mătușa Polly către Tom.
Tom, în gândul lui.
Ben, în gândul lui, când vede interesul lui Tom pentru văruit.
Tom către Jim.
Ben către Jim.
Ben, în gândul lui.
Tom, în gândul lui.

6 Pune semnele de punctuație care lipsesc din următorul text, pentru a reconstitui fragmentul original. (39 de puncte)

To-om [...] O fâșâială ușoară și când își întoarse capul, ce-i văzură ochii [...] Tom [...] Un băietan voinic, care căuta să se strecoare pe lângă ea [...]. Așa [...] Vasăzică, aici mi-ai fost [...] Ce făceai [...]
— Nimic [...]
— Cum, nimic [...] Ia te uită la mâinile și la gura ta [...]. Ce-s petele astea pe tine [...]
— Nu știi, mătușico [...]
— Ba eu știu [...]



Evaluează-te!

Punctaj maxim 100 de puncte = nota 10.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Acțiunea. Tipuri de propoziții. Predicatul verbal

Sarcinile date au ca text-suport fragmentul din *Aventurile lui Tom Sawyer*, de la paginile 4, 5.

1 Rescrie din textul de la pagina 4 o replică¹ formată dintr-o **propoziție dezvoltată**, indicându-i și autorul.

2 Încercuiește varianta care explică de ce secvența *Niciun răspuns* nu reprezintă o propoziție.

a) Nu are niciun înțeles.

c) Este prea scurtă.

b) Lipsește predicatul.

d) Este alcătuită doar din două cuvinte.

3 Transcrie predicatul verbal din primul paragraf prin care sunt redată schimbările din natură.

4 Enunțul — *Ba, mi-e frică, dom' Tom. Stăpâna spus sucește gâtu' Jim. Crede, dom' Tom.* — reprezintă răspunsul la o propoziție **negativă pe care a rostit-o Tom, dar care nu apare în text**. Imaginează-ți care este aceasta și formulează-o în scris.

5 Transcrie din text o **propoziție negativă** prin care se comunică un refuz.

6 Transcrie din ultimul paragraf din fragmentul citat o propoziție simplă și una dezvoltată.

7 Rescrie din text câte două predicatul verbal cu ajutorul cărora sunt redată:

Starea unei persoane	O solicitare	Existența

8 Răspunde într-un enunț la întrebarea *Ți-ar plăcea să ai un prieten/un coleg ca Tom?*

Motivează apoi alegerea în propoziții **organizate și dezvoltate** într-un paragraf. Subliniază predicatul.

¹ *réplică, replici*, s.f. 1. Răspuns (prompt și energic) la afirmațiile cuiva; ripostă. ♦ 2. Porțiune din rolul unui actor, constituind un răspuns la cele spuse de partener. ♦ Parte finală a unui fragment de dialog, care solicită intervenția interlocutorului. 3. Copie a unei opere de artă executată de autorul operii originale sau sub supravegherea lui.

- 9 Transcrie din fragmentul următor doar predicatete verbale care fac referire la **starea materială** a lui Tom de la sfârșitul zilei:

De unde, dimineața, Tom fusese un biet băiat nevoiaș, pe la mijlocul după-amiezii abia își mai putea număra avuțiile, în afară de obiectele mai sus numite, avea douăsprezece bile, un ciob de sticlă albastră străvezie, un mosor fără ață, o...

- 10 Câte predicatete verbale sunt în enunțul: *La capătul drumului apăru Tom, ducând o căldare umplută cu var și o bidinea având coadă?* Încercuiește răspunsul corect, apoi transcrie-le.
- a) un singur predicat; _____
- b) două predicatete; _____
- c) trei predicatete; _____
- d) patru predicatete. _____

Personajete. Subiectul simplu și multiplu în relație cu predicatul

- 1 Imaginează-ți că ești în locul lui Tom, dar în zilele noastre (contextul actual). Formulează enunțuri în care să relatezi ce pedeapsă ai primi și ce modalități ai găsi pentru a scăpa de ea. Subliniază în enunțurile scrise cel puțin două subiectete.

- 2 Intenția lui Tom este de a scăpa de corvoadă. Scrie, în ordine, primele două soluții care i-au venit în minte.

a) Prima dată s-a gândit _____

b) A două oară _____

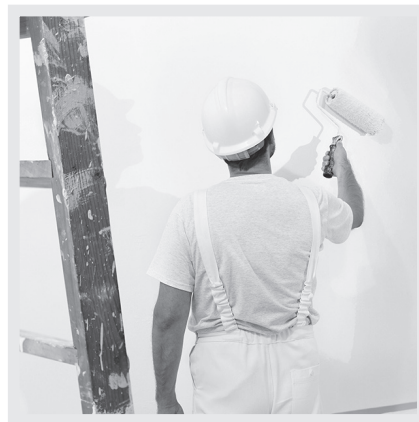
- 3 Scrie, într-un paragraf, ce părere ai tu despre felul în care Tom a ieșit din situația neplăcută. Folosește exemplul de mai jos sau propriile formulări.

Exemplu: *Mie mi-a plăcut/nu mi-a plăcut, deoarece cred că Tom s-a dovedit ingenios/a procedat corect/incorect atunci când...*

- 4 Amintește-ți fragmentul de la pagina 4, citește definiția cuvântului *văruială*¹ și optează pentru una dintre variante:

Mi-ar plăcea/Nu mi-ar plăcea să văruiesc gardul.

Motivează alegerea făcută prin propoziții dezvoltate.



- 5 Completează cu predicte verbale corespunzătoare (recitind, la nevoie, fragmentul de la pagina 4).

a) Scopul **declarat** al lui Tom este _____

b) Scopul **adevărat** este acela că _____

- 6 Privește imaginile următoare și atribuie o identitate persoanelor din fotografie (nume/statut social/gen/categorie socială etc.).



- 7 Formulează pentru fiecare imagine câte două **propoziții dezvoltate** cu ajutorul unor predicte verbale care să redea gândurile, dorințele, intențiile sau stările subiectelor identificate de tine la exercițiul anterior.

¹ *văruială, văruieli*, s.f. 1. Văruire. 2. (Concr.) Strat de lapte de var (cu unele adaosuri) aplicat pe o suprafață tencuită, lipită etc. a unui element de construcție; spoială.

- 8 Rescrie prima replică a lui Jim (pagina 4) și exprimă-ți părerea cu privire la cauzele pentru care ea este incorect formulată, alegând dintre variantele de mai jos pe cea/cele considerată/considerate corectă/corecte sau avansează tu o altă explicație.
- a) Cartea este scrisă de un autor străin, iar greșelile se datorează traducătorului.
 - b) Personajul, Jim, nu este american, precum Tom.
 - c) În textul original, Jim vorbea așa pentru că avea un defect.
 - d) În textul original Jim era un personaj cu o instrucție/educație săracă, având o situație socială dezavantajată.

- 9 Citește din dicționar definiția cuvântului *subiect* și rescrie sensul corespunzător apariției acestuia într-un e-mail.

- 10 Completează rubricile tabelului de mai jos cu informațiile adecvate din textul următor:

Ioana (ioana_mat@yahoo.com), la rugămintea Crinei (popa_crina@gmail.com), îi trimite acesteia prin e-mail subiectele de la teza de matematică (divizibilitate, numere întregi, proporții).

Nu uita că un e-mail trebuie să conțină formulele de adresare și de încheiere potrivite!

Destinatar (<i>To</i>) –
Subiectul (<i>Subject</i>) –

- 11 Completează rubrica *Subiect*, din tabelul de la exercițiul anterior, cu un mesaj formulat:

- a) ca enunț exclamativ;
- b) ca propoziție simplă;
- c) ca propoziție dezvoltată;
- d) ca secvență fără predicat.

Reține!

Orice comunicare între oameni presupune constrângeri prevăzute printr-un set de reguli care trebuie respectate.

12 Comunicarea pe internet trebuie să respecte, asemenea celei față în față, o serie de reguli de politețe. Citește recomandările următoare și încercuiește în dreptul fiecăreia cuvântul **DA** (dacă o respecti, dacă ții cont de ea) sau **NU** (dacă nu o respecti, dacă nu ții cont de ea).

- a) Ai auzit cuvântul „netichetă”? **DA/NU**.
- b) Îți începi e-mailul cu o formulă de salut și una de încheiere? **DA/NU**
- c) Crezi că este plăcut pentru cineva să primească de ziua lui un e-mail redirecționat de la altcineva, cu felicitări fără nicio referire directă la persoana lui? **DA/NU**
- d) Obișnuiești să scrii lizibil, astfel încât destinatarul să nu consume prea mult timp cu descifrarea prescurtărilor? **DA/NU**
- e) Folosești judicios limbajul grafic (emoticoane, imagini-șablon), adică nu faci excese? **DA/NU**

Observație! Dacă nu ai trimis până acum niciun e-mail, rezolvă exercițiile gândindu-te cum ar trebui să procedezi.

13 Citește fragmentul următor și scrie un enunț în care să arăți în ce măsură calmul celor doi vorbitori este firesc.

Termometrul indică 33 de grade Celsius la umbră... Sub arșița soarelui, se oprește o birje, în strada Pacienței, la numărul 11 bis, către orele trei după-amiază. Un domn se dă jos din trăsură și cu pas moleșit s-apropie de ușa marchizei, unde pune degetul pe butonul soneriei. Sună o dată... nimic; de două, de trei... iar nimic; se razimă în buton cu degetul, pe care nu-l mai ridică... În sfârșit, un fecior vine să deschidă.

În tot ce urmează, persoanele toate păstrează un calm imperturbabil, egal și plin de dignitate.

Domnul: Domnu-i acasă?

Feciorul: Da, dar mi-a poruncit să spui, dacă l-o căuta cineva, c-a plecat la țară.

D.: Dumneata spune-i c-am venit eu.

F.: Nu pot, domnule.

D.: De ce?

F.: E încuiată odaia.

D.: Bate-i să deschidă.

F.: Apoi, a luat cheia la dumnealui când a plecat.

D.: Care va să zică, a plecat?

F.: Nu, domnule, n-a plecat.

D.: Amice, ești... idiot!

F.: Ba nu, domnule.

D.: Zici că nu-i acasă.

F.: Ba-i acasă, domnule.

D.: Apoi, nu ziseși c-a plecat?

F.: Nu, domnule, n-a plecat. [...]

I.L. Caragiale, *Căldură mare*

Personajele. Acordul predicatului cu subiectul

Citește cu atenție fragmentul următor.

[...] Tom renunță la bidinea cu șovăială pe chip și cu bucurie în suflet. Iar în timp ce fostul vapor „Marele Missouri” trudea și nădușea în soare, artistul scos la pensie ședea pe un butoi din apropiere, la umbră, bălăbănindu-și picioarele, molfăind din măr și urzind planuri cum să mai prindă în laț și pe alți proști. Se găsiră destui; una-două, răsărea câte un băiat. Venea să-și bată joc și rămânea să văruiască. În clipa când Ben nu mai putu de oboseală, Tom îi și cedă rându lui Billy Fisher, în schimbul unui zmeu bine cârpit, și când îi expiră termenul lui Billy, Johnny Miller oferi un guzgan mort, plus sfoară de hățânat; și tot așa în șir, timp de câteva ceasuri.

Mark Twain, *Aventurile lui Tom Sawyer*

- 1 Scrie numele personajelor care apar în fragmentul anterior.

- 2 Fragmentul citat mai sus reprezintă continuarea celui de la pagina 5. În el însă nu se mai regăsesc toate personajele, dar apar altele noi.

a) Scrie numele personajelor nou-apărute. _____

b) Scrie numele acelor care nu mai apar. _____

- 3 Combină predicatelor din enunțul: *Venea să-și bată joc și rămânea să văruiască* cu un subiect care să cuprindă **toate numele** băieților care au contribuit la vopsitul gardului, obținând astfel un subiect multiplu. Scrie enunțul rezultat astfel încât să se realizeze corect **acordul predicatului cu subiectul**.

- 4 Imaginează-ți că în locul lui Johnny Miller apare un alt prieten al lui Tom. Construiește o **propoziție dezvoltată** în care să arăți ce-i va oferi acesta. Urmărește și respectă structura. Schimbă/modifică/înlocuiește toate cuvintele, cu excepția predicatului.

Johnny Miller oferi un guzgan mort, plus sfoară de hățânat.

- 5 Recitește fragmentul de la pagina 15. Asociază fiecăruia dintre predicarele: *nu putu, cedă, expiră, oferi, șede* subiectul corespunzător.

nu putu – _____

cedă – _____

expiră – _____

oferi – _____

șede – _____

Evaluare de parcurs

Vei folosi ca text-suport fragmentele citate la paginile 4, 5 și 15.

- 1 Încercuiește litera corespunzătoare categoriei de vârstă în care ai putea încadra personajele, urmărind felul în care vorbesc și se comportă. Motivează-ți alegerea într-un enunț. (8 puncte)
- a) 1–6 ani; b) 8–10 ani; c) 10–14 ani; d) 14–17 ani.

- 2 În text există mai multe propoziții interogative. Rescrie una care solicită informații și una care doar aparent cere informații. (8 puncte)

- 3 Completează spațiile libere cu predicarele verbale corespunzătoare pentru a reface textul original (*era, Mușca, făcu, scotea, venea, se apropie, luă*). (28 de puncte)

Ben _____ țopăind: *hop-țop-hop*, dovedă că inima-i _____ voioasă și plină de speranțe mari. _____ dintr-un măr și la răstimpuri _____ câte un chiot lung și melodios, urmat de un sonor „ding-dong-dong, ding-dong-dong”, fiindcă făcea pe vaporul. Când _____, reduse viteza, o _____ prin mijlocul străzii, înclină mult la tribord și _____ niște manevre maiestuoase de acostare. Era nici mai mult, nici mai puțin decât „Marele Missouri”.

- 4 Corectează replica lui Jim: *Stăpâna spus la mine trebui aduci apă și să nu te oprești pierzi timp și joci*. Rescrie-o corespunzător, astfel încât să fie conformă cu normele limbii române. (16 puncte)

- 5 Completează spațiile libere, selectând cuvintele care pot îndeplini rolul de subiecte ale predicatelor din enunțurile incomplete, pentru a reface textul original (proverbe cunoscute): *un om, cuvântul, cuvinte, fiecare, cuvintele, înțelepciunea, un zâmbet, noi, patruzeci, săgețile*. (16 puncte)

Nu uita că subiectul îi cere predicatului să-și schimbe forma odată cu el!